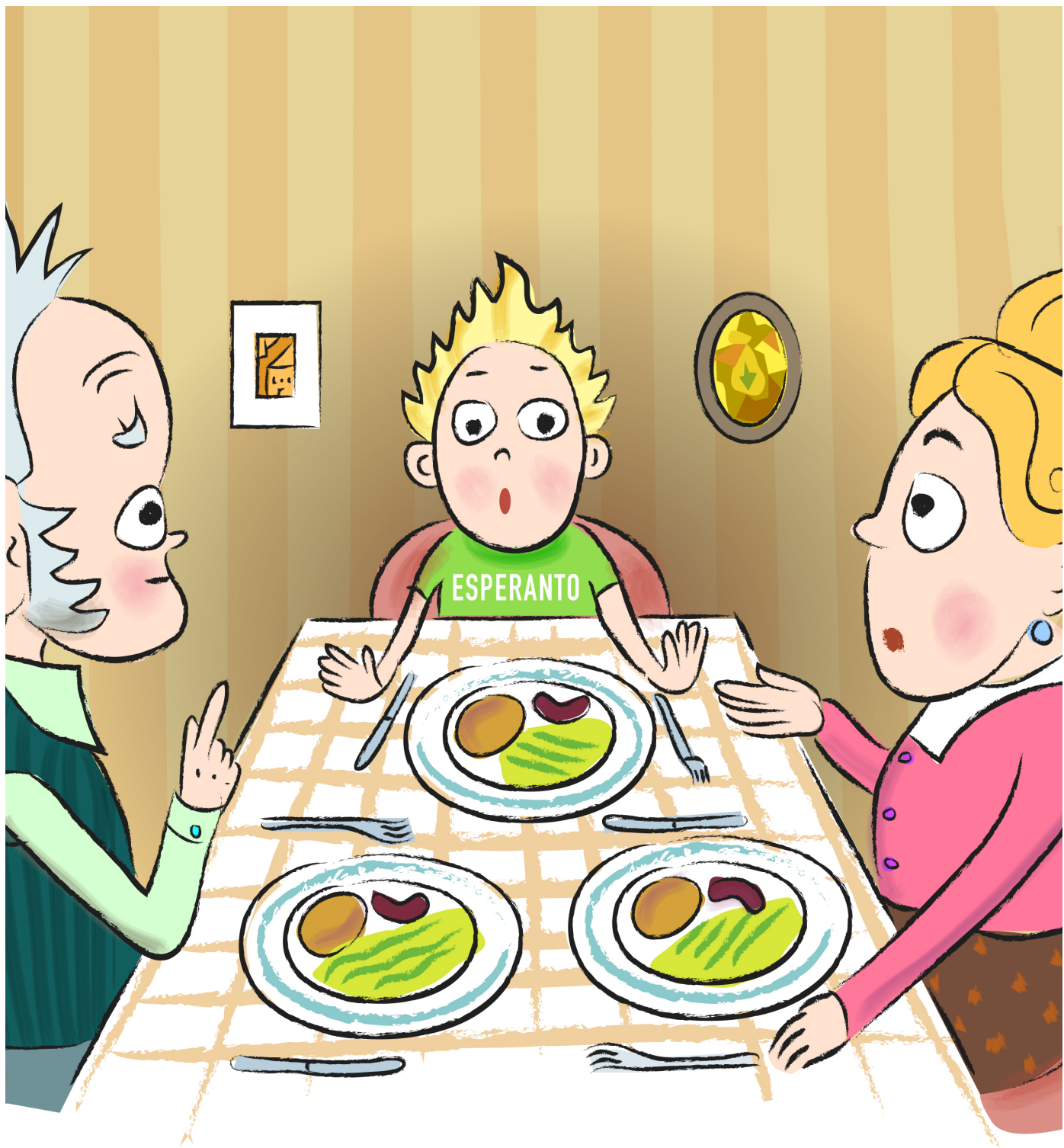

Õppetund 2

 Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Seda projekti on rahastatud Euroopa Komisjoni toetusel. Käesolev väljaanne kajastab ainult autori seisukohti ja komisjoni ei saa vastutada selles sisalduva teabe võimaliku kasutamise eest.

Kui pole sõnaselgelt öeldud teisiti, siis kuulub kogu sisu domeeni *lernu.net* alla ja see avaldatakse litsentsi Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 4.0 Global all.

<https://lernu.net/instruado?lang=et>

▼ Grammatika

Omadussõna ehk adjektiiv

Kõigil omadussõnadel on lõpp **-a**:

bela = ilus

granda frato = suur vend

malgranda fratino = väike õde

Sihitise kääne ehk akusatiiv

Esperantol on ainult kaks käänet - nimetav e. nominatiivne ja sihitav e. akusatiivne. Akusatiivi lõpuks on **-n**. Eesti keeles see kääne puudub, seda asendab omastav ja osastav kääne. Seda kasutatakse verbi sihitise (isikute või asjade jaoks, mille kohta tegusõna tegutseb) tähistamiseks:

Kiun mi vidas? = Keda ma näen?

Mi vidas amikon. = Ma näen sõpra.

Ärge lisage tegusõnale **esti** akusatiivi.

Omadussõnad sobituvad nimisõnadega nii käände kui mitmuse järgi ja neile antakse samad lõpud **-j** ja **-n**:

Vi estas bona amiko. = Sa oled hea sõber.

Vi estas bonaj amikoj. = Te olete head sõbrad.

Vi havas bonan amikon. = Sul on hea sõber.

Vi havas bonajn amikojn. = Teil on häid sõpru.

Teised käänded moodustatakse Esperanto keeles eessõnadega:

Mi iras al vi. = Ma lähen sinu juurde.

Mi iras kun vi. = Ma lähen sinuga.

La teksto de la libro estas bona. = Raamatu tekst on hea.

Tegusõnad

Tegusõna infinitiivil on lõpp **-i**:

labori = töö

Oleviku lõpp on **-as**:

mi laboras = mina töötan

ni laboras = meie töötame

vi laboras = sina töötad

ili laboras = nemad töötavad

li/ŝi/ĝi laboras = tema (m/n/k) töötab

Mineviku on lõpp **-is**:

mi laboris = mina töötasin

ni laboris = meie töötasime

vi laboris = sina töötasid

ili laboris = nemad töötasid

li/ŝi/ĝi laboris = tema (m/n/k) töötas

Tuleviku vormil on lõpp **-os**:

mi laboros = mina hakkam töötama

ni laboros = meie hakkame töötama

vi laboros = sina hakkad töötama

ili laboros = nemad hakkavad töötama

li/ŝi/ĝi laboros = tema (m/n/k) hakkas töötama

ke

Sidesõna **-ke** tähendab "et" ja sellega algavad sõltuvad laused:

Vi vidas ke mi manĝas. = Näete, et ma süüa.

Li diras ke li iros. = Ta ütleb, et läheb.

mal-

Eesliide **mal-** muudab sõna tähenduse vastupidiseks:

bona = hea

malbona = halb

granda = suur

malgranda = väike

bela = ilus

malbela = inetu

ge-

Eesliide **ge-** tähistab mõlemat sugu, nii mehelikku kui ka naiselikku:

gefratoj = õed-vennad

gepatroj = vanemad

Viisakusavaldused (mõlemast soost)

bonvolu = palun

dankon = aitäh

saluton = tere

Sõnade järjekord

Lause tavaline sõnajärg on järgmine: alus e. subjekt-öeldis e. predikaat-sihitis e. objekt. Akusatiivi (lõpp-n) kasutamine võimaldab aga stilistilistel või praktilistel põhjustel sõnade järjekorda muuta:

Mi legas libron. = Mina loen raamatut.

Libron mi legas. = Raamatut ma loen.

Kio / kion

kio = mis

Kio estas tio? = Mis see on?

Kio estas sur la tablo? = Mis on laua peal?

Kui küsimuse vastusena oodatakse sihist, lisatakse küsimussõnale **kio** lõpp -n:

Kion vi faras? = Mida sa teed?

Kion ŝi diris? = Mida sa räägid?

Sõna loomine

Sõnade liitmine (tüvisõnad) võimaldab luua uusi tähendusi omavaid sõnu. Ühele sõna juurele lisatakse teine juur ja lõpuks on vaja veel grammatilist lõppu:

bon-ven-o = Tere tulemast

trink-mon-0 = joogiraha

Kui sellist liitsõna on raske hääldada, on tüvisõnade vahele võimalik lisada eelmise sõna lõpp-o:

lern-o-libr-o = õpik

▼ Plokk 5 (seansid 9-10)

Õppe-eesmärgid

- korrake ja kasutage eelmiste tundide sõnu
- kasutada uusi sõnu
- tutvuge akusatiivi lõpuga **-N** ja selle kasutamisega
- pidage meeles, et omadussõnad lõpevad **-A**
- õpivad eesliite **GE-** kasutamist

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks

Töötlemine

- Helid **1, 2**
- Üksuse **M1** koopiad
- Harjutus **M2**
- Harjutus **M3**
- Üksuse **M4** koopiad
- Üksuse **M5** koopiad
- Harjutus **M6**

Uued sõnad

havi = omama

---

nomo = nimi

---

juna = noor

---

bela = ilus

veni = tulema

---

al = juurde

---

hejmo = kodu

---

bonvolu = palun

Õppekava

---

15 min

Levitage tekst **M1** ja kuulake heli **1**. Lugege ja tõlkige tekst koos. Paluge õpilastel lugeda igaühel 2 lauset ja need uuesti tõlkida. Kui nad jõuavad teksti lõpuni, jätkavad nad, kuid seekord ilma tõlketa. Õpetaja aitab ainult õige häälduse ja vajadusel ka tõlkimisega.

Õpilased loevad õpilased teksti mitu korda, nii jätkavad nad meelde sõnu ja õpivad grammatilisi lõppe **-O, -J, -AS** ja järelliiteid **-IST-**.

Nad õpivad ära akusatiivi lõpu **-N** ja ka omadussõnu tähistava lõpu **-A**.

Näidake akusatiivi lõppu **-N** ja arutage lühidalt selle funktsiooni.

---

5 min

Jagage tõlkeharjutust **M11**. Paluge õpilastel tõlkida laused esperanto keelde.

Selgitage lühidalt, kuidas grammatilised lõpud lisatakse esperanto sõnadele: **bela, belaj, belajn, domo, domoj, domojn**.

Petro lernas en bela ĉambro. Junaj instruistoj estas en aŭto. Belaj knabinoj sidas en la lernoĉambro. Ana kaj Boris estas junaj.

---

5 min

Mittekeelse pausi mängimine

---

10 min

Jagage tõlkeharjutust **M3**. Paluge õpilastel tõlkida akusatiiviga laused oma emakeelde.

Mi havas amikon. Mi havas amikojn Petro kaj Boris. Mi havas amikinon. Ŝi lernas lingvon. Ili lernas lingvon Esperanton. Vi lernas lingvojn.

---

10 min

Jagage välja tekst **M4**. Tõlgi see ja laulge seda koos 2-3 korda.

---

10 min

Paus

---

10 min

Jagage välja dialoog**M5**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

---

5 min

Mittekeelse pausi mängimine

---

20 min

Jagage tõlkeharjutust **M6**. Paluge õpilastel tõlkida sõnad **eniri, kunsido, malbona, malfacila, gepatroj, bonvena, gefratoj, malami, kunlabori** oma emakeelde.

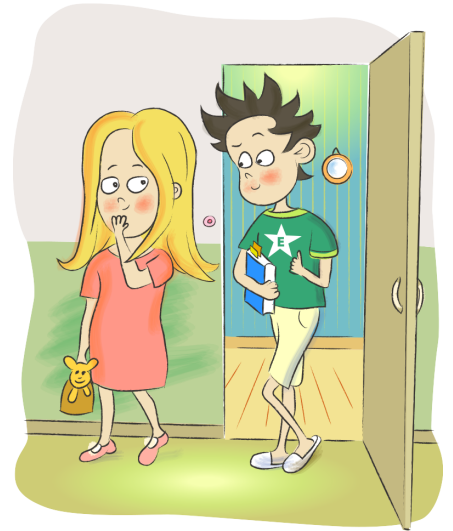
Andke välja kodutööd

La amikino de Marko (1-a parto)

Marko havas amikino. Ŝia nomo estas Ana. Ŝi estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas geamikoj.

Ana venis al la hejmo de Marko.

- Bonvolu eniri, amikino.
- Saluton, Marko. Kion vi faras?

M2 Tõlkeharjutus

Tõlkige oma emakeelest esperanto keelde.

Petro lernas en bela ĉambro. Junaj instruistoj estas en aŭto. Belaj knabinoj sidas en la lernoĉambro. Ana kaj Boris estas junaj.

M3 Tõlkeharjutus

Tõlgi järgmised akusatiiviga laused oma emakeelde.

Mi havas amikon. Mi havas amikojn Petro kaj Boris. Mi havas amikinon. Ŝi lernas lingvon. Ili lernas lingvon Esperanton. Vi lernas lingvojn.

M4 Laŭl

Mi sidas

Mi sidas kaj mi skribas,

en mia lernoĉambro,

Saluton, geamikoj!

Mi lernas Esperanton.

Miaj amikoj venas

al mia bela hejmo,

vi venis nun al mi,

kaj mi salutas vin.

Mi havas lernolibrojn

sur mia skribotablo.

Mi sportas kaj laboras.

Mi lernas Esperanton.

Miaj amikoj venas

al mia bela hejmo,

vi venis nun al mi,

kaj mi salutas vin.

Melodia: [YouTube](#)

M5 Dialogo

- Petro** Kio estas via nomo?
- Maja** Mia nomo estas Maja. Kiu estas vi?
- Petro** Mi estas Petro. Ĉu vi havas lernolibron de nova lingvo?
- Maja** Jes. Kaj vi?
- Petro** Ne. Kion vi faras en la lernoĉambro?
- Maja** Mi lernas kaj sidas.
- Petro** Ĉu vi estas mia amikino?
- Maja** Jes, mi estas via amikino kaj vi estas mia amiko.

M6 Tõlkeharjutus

Tõlgi oma emakeelde.

eniri, kunsido, malbona, malfacila, gepatroj, bonvena, gefratoj, malami, kunlabori

M7 Kodutöö

Tõlgi laused oma emakeelde. Pöörake tähelepanu akusatiivile.

Mi havas tablon.

Vi havas instruiston.

Ŝi lernas Esperanton.

Li skribas lernolibron.

Mi salutas instruistinon.

Mõttele välja ja kirjuta esperanto keeles 5 lauset.

▼ Plokk 6 (seansid 11-12)

Õppe-eesmärgid

- tuvastage modaalverbe **VOLI** ja **ŜATI**
- kasutage akusatiiviga omadussõnu erinevates kombinatsioonides (**bonaj – bonan, bonajn – bonan**)
- tuvastage ja kasutage eeltoodud järelliidet **-IS**
- tuvastage järelliide **-I**

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks, arvutid õpilastele (või kasutage alternatiivset harjutust), pall

Töötlemine

- Helid **3, 4**
- Üksuse **M8** koopiad
- Üksuse **M9** koopiad
- Üksuse **M10** koopiad
- Värvilised sõnakaardid **M11**

Uued sõnad

legi = lugema

mono = raha

sed = aga

diri = ütlema

voli = tahtma

romano = romaan

kun = koos

demandi = küsima

ŝati = meeldima

kia = milline

nur = ainult

facila = lihtne

bona = hea

nova = uus

trinki = jooma

granda = suur

kafo = kohv

tre = väga

paroli = rääkima

-IS = tegusõna minevik

domo = maja

-I = infinitiiv

Õppekava

15 min

Levitage tekst **M8** ja kuulake heli **3**. Lugege ja tõlkige tekst koos. Paluge õpilastel lugeda igaühel 2 lauset ja need uuesti tõlkida. Kui nad jõuavad teksti lõpuni, jätkavad nad, kuid seekord ilma tõlketa. Õpetaja aitab ainult õige häälduse ja vajadusel ka tõlkimisega.

Paluge õpilastel tuvastada järelliite **-IS** funktsioon. Võrrelge seda praeguse järelliitega **-AS**. Näita järelliite **-I** kasutamist. Selgitage lühidalt modaalsete verbide **voli** ja **ŝati** tähendust ning näidake nende kasutamist koos teiste verbidega.

5 min

Sõna õppimiseks ja kordamiseks mängige Sõnapalli. Paluge õpilastel moodustada ring. Viska pall ühele õpilasele ja öelge emakeeles sõna, mille õpilased on esperanto keeles juba õppinud. Palliga õpilane tõlgib sõna esperanto keelde. Siis võib ta palli visata teisele õpilasele ja öelda sõna, mille too tõlgib esperantosse jne. Kui õpilane ei tea õiget sõna, siis ütleb õpetaja veel ühe sõna, kuni õpilane vastab õigesti. Siis saab ta palli visata.

5 min

Mittekeelse pausi mängimine

15 min

Jagage välja dialoog**M9**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

5 min

Laulge koos **M4**.

10 min

Paus

10 min

Jagage tõlkeharjutust **M10**. Paluge õpilastel tõlkida akusatiiviga laused oma emakeelde.

Mi havas novan amikon. Mi havas novajn amikojn. Mi havas bonajn amikinojn. Mi havas belan malamikon. Ŝi lernas belan lingvon. Ili lernas facilajn lingvojn. Vi lernas facilajn lingvojn ...

10 min

Harjutage küsimusi ja vastuseid koos. Esitage küsimusi, mis sisaldavad akusatiivi. Õpilased vastavad.

Võimalikud küsimused:

Ĉu vi salutas min? Ĉu ŝi salutas vin? Ĉu li salutas ŝin? Ĉu vi salutas nin? Kiun vi demandas? Kiun ŝi demandas? Kiun mi demandas? Kiun vi demandas?

20 min

Mängige 4 ümbrikus olevate värviliste sõnakaartidega. Looge 3-st õpilasest koosnevad rühmad ja andke igale komplektile ümbrikud tähega **M11**. Paluge rühmadel koos luua 4 sõnaga laused. Sõnad peavad olema järgmises järjekorras:

- Sõnad punases ümbrikus
- Sõnad rohelises ümbrikus
- Sõnad sinises ümbrikus
- Sõnad kollases ümbrikus

Sõnad tuleks ümbrikest võtta juhuslikult. Eesmärk on välja selgitada, millised laused omavad mõtet ja kirjutada need vihikusse. Võite teha konkursi: võidab rühm, kes loob ja tõlgib kõige rohkem lauseid. Nad saavad nii palju punkte kui palju on sisukaid laused.

Värvilised sõnakaardid ümbrikes 4:

- Punased sõnad **mi, vi, li, ši, ni**
- Rohelised sõnad **demandas, salutas**
- Sinised sõnad **çu**
- Kollased sõnad **vin, min, šin, lin, nin**

Näited sellistest lausetest:

Çu mi demandas vin? Çu mi demandas šin? Çu vi salutas šin? Çu li salutas šin?

Õpilased tõlgivad laused oma emakeelde.

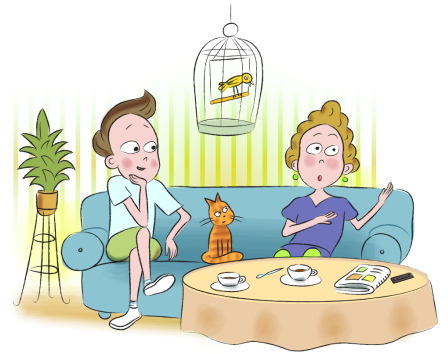
Andke välja kodutööd

La amikino de Marko (2. parto)

- A** Saluton. Mi legis, sed nun mi volas paroli kun vi.
- B** Ĉu vi havas bonan libron?
- A** Jes, mi havas. Mi ŝatas legi nur bonajn librojn. Ĉu vi volas trinki kafon?

M9 Dialogo

- Petro** Kiuj geamikoj venis al vi?
- Ana** Maria kaj Ivo venis kaj nun ili sidas en mia ĉambro.
- Petro** Kion diris viaj gepatroj?
- Ana** Ili volis paroli kun miaj geamikoj kaj faris demandojn al ili.
- Petro** Ho!
- Ana** Miaj geamikoj trinkis kafon kaj ni parolis pri bonaj libroj kiujn ni legis.
- Petro** Kiujn librojn ili ŝatas legi?
- Ana** Romanojn.
- Petro** Ankaŭ mi volas havi geamikojn kiuj ŝatas legi bonajn librojn.
- Ana** Miaj geamikoj Maria kaj Ivo estas ankaŭ viaj geamikoj.

M10 Tõlkeharjutus

Tõlgi järgmised akusatiiviga laused oma emakeelde.

Mi havas novan amikon. Mi havas novajn amikojn. Mi havas bonajn amikinojn. Mi havas belan malamikon. Ŝi lernas belan lingvon. Ili lernas facilajn lingvojn. Vi lernas facilajn lingvojn ...

mi

vi

li

ši

ni

demandas

salutas

ču

vin

min

sin

lin

nin

M12 Kodutöö

Täitke laused asesõnadega **mi, vi, li, ši, ni** ja nende akusatiividega **lin, šin, min, nin, vin** ning kirjutage uued vastandlaused.

_____ salutas _____.

Malo: _____ .

_____ demandas _____.

Malo: _____ .

_____ havas _____.

Malo: _____ .

Looge laused arvuti abil. Looge iga päev 5 lauset; tõlkige need ja kirjutage üles, kui need on õiged

▼ Plokk 7 (seansid 13-14)

Õppe-eesmärgid

- kasutage ja korrake eelmiste plokkide grammatikat ja sõnu
- tugevdage akusatiivi ja modaalverbide mõistmist
- arutage akusatiivi ja modaalverbide küsimusi

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks, pall

Töötlemine

- Helid **1, 3, 4**
- Üksuse **M13** koopiad
- Arvuti(d)

Õppekava

---

15 min Jagage välja tekst **M14**. Tõlgi see ja laulge seda koos 2-3 korda.

See laul annab võimaluse mõista akusatiivi ja modaalverbi funktsiooni ning positsiooni. Motiveerige õpilasi esitama küsimusi ja neid selgitama.

---

5 min Sõna õppimiseks ja kordamiseks mängige Sõnapalli. Paluge õpilastel moodustada ring. Viska pall ühele õpilasele ja öelge emakeeles sõna, mille õpilased on esperanto keeles juba õppinud. Palliga õpilane tõlgib sõna esperanto keelde. Siis võib ta palli visata teisele õpilasele ja öelda sõna, mille too tõlgib esperantosse jne. Kui õpilane ei tea õiget sõna, siis ütleb õpetaja veel ühe sõna, kuni õpilane vastab õigesti. Siis saab ta palli visata.

---

5 min Mittekeelse pausi mängimine

---

20 min Naaske eelmise ploki dialoogi **M9** juurde. Paluge õpilastel see uuesti läbi lugeda ja tõlkida. Jagage nad paaridesse. Iga paar mängib dialoogi seda tõlkimata.

---

10 min Paus

---

10 min Jagage harjutust **M14** modaalverbide **voli**, **ŝati** ja akusatiivi harjutamiseks. Paluge õpilastel moodustada paarid ja küsida üksteiselt küsimusi ning anda vastuseid.

Ĉu vi ne volas legi grandan libron? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas trinki? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi volas havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi librojn. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas trinki?

---

10 min Harjutage küsimusi ja vastuseid koos. Esitage küsimusi, mis sisaldavad akusatiivi. Õpilased vastavad.

Võimalikud küsimused:

Ĉu vi salutas min? Ĉu ŝi salutas vin? Ĉu li salutas ŝin? Ĉu vi salutas nin? Kiun vi demandas? Kiun ŝi demandas? Kiun mi demandas? Kiun vi demandas?

---

5 min Mittekeelse pausi mängimine

---

10 min Kuulake heli **1** ja heli **3**. Paluge õpilastel lugeda 2 lauset ja need tõlkida. Kui nad jõuavad teksti lõpuni, jätkavad nad, kuid seekord ilma tõlketa. Õpetaja aitab õige häälduse ja vajadusel ka tõlkimisega.

---

10 min Laulge koos kõik eelmiste tundide laulud.

Andke välja kodutööd

Mi ŝatas

Mi ŝatas sporti

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas lerni

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas trinki

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas legi

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas kafon.

Mi ŝatas lingvojn.

Mi ŝatas sporton.

Mi ŝatas librojn.

Kun geamikoj,

Jes! jes! (koruso)

En mia hejmo,

Tre! tre! (koruso)

En lernoĉambro

Jes! jes! (koruso)

Kaj en hotelo

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas kafon.

Mi ŝatas lingvojn.

Mi ŝatas sporton.

Mi ŝatas librojn.

Kun la gepatroj

Ĉu????? (koruso)

Mi ŝatas sporti

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas lerni

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas trinki

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas legi

Tre! tre! (koruso)

M14 Harjutus

Lugege allolevaid küsimusi ja küsige neid oma naabrit. Kuula naabri vastuseid. Seejärel vahetage rollid.

Ĉu vi ne volas legi grandan libron? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas trinki? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi volas havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi librojn. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas trinki?

M15 Kodutöö

Pange sõnad õigesse järjekorda. Pöörake tähelepanu infinitiivile.

Maria trinki kafon šatas.

---

matematikon Petro lerni volas.

---

trinki Ği lakton šatas.

---

volas Li instruistinon saluti.

Peter kaj šatas Roberto sporti.

Looge laused arvuti abil. Looge iga päev 5 lauset; tõlkige need ja kirjutage üles, kui need on õiged

▼ Plokk 8 (seansid 15-16)

Õppe-eesmärgid

- korrata sõnu ja õppida uusi sõnu
- Leidke uus modaalverb **POVI**
- leidke ja kasutada sõna **KE** lausete sidumiseks
- sõnade loomine eesliidetega **MAL-** ja **GE-**

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks, arvutid õpilastele (või kasutage alternatiivset harjutust), pall, morfeemid

Töötlemine

- Helid **5, 6**
- Üksuse **M16** koopiad
- Üksuse **M17** koopiad
- Printige välja ja lõigake välja morfeemid **M18** või laske lastel seda tunni ajal teha

Uued sõnad

frato = vend

rigardi = vaatama

jen = siin

okulo = silm

ankoraŭ = ikka

ke = et

varma = soe

ami = armastama

iri = minema

se = kui

kuiri = süüa tegema

tempo = aeg

dankon = aitäh

manĝi = sööma

povi = võima

MAL- = vastand

ankaŭ = ka

Õppekava

20 min

Levitage tekst **M16** ja kuulake heli **5**. Lugege ja tõlkige tekst koos. Paluge õpilastel lugeda igaühel 2 lauset ja need uuesti tõlkida. Kui nad jõuavad teksti lõpuni, jätkavad nad, kuid seekord ilma tõlketa. Õpetaja aitab ainult õige häälduse ja vajadusel ka tõlkimisega.

Arutage uusi grammatika mõisteid: **povi**, **ke**, **mal**- ja **ge**-. Arutlege lühidalt modaalverbide üle. Pange tähele, et modaalverbid peavad olema seotud verbi infinitiividega.

5 min

Mittekeelse pausi mängimine

15 min

Harjutage modaalverbe **povi**, **voli** ja **ŝati**: esitage allolevad küsimused ja õpilased vastavad. Vajadusel aidake neid tõlkega.

Kion Petro volas demandi? Ĉu Ana devas paroli kun Petro? Se Ana ne volas diri kiun ŝi amas, ĉu Petro povas demandi ŝin? Kiun aŭton vi ŝatas havi? Kiu devas lerni novan lingvon? Kion vi ŝatas havi? Kiu volas paroli facilan lingvon? Ĉu Ana volas diri kiun ŝi amas? Kiun libron vi ŝatas legi?

Kun kiu vi povas sidi? Al kiu vi povas doni vian monon? De kiu venis via libro? Kian kafon vi ŝatas trinki? Kiajn librojn vi povas legi?

5 min

Sõna õppimiseks ja kordamiseks mängige Sõnapalli. Paluge õpilastel moodustada ring. Viska pall ühele õpilasele ja öelge emakeeles sõna, mille õpilased on esperanto keeles juba õppinud. Palliga õpilane tõlgib sõna esperanto keelde. Siis võib ta palli visata teisele õpilasele ja öelda sõna, mille too tõlgib esperantosse jne. Kui õpilane ei tea õiget sõna, siis ütleb õpetaja veel ühe sõna, kuni õpilane vastab õigesti. Siis saab ta palli visata.

5 min

Paus

15 min

Jagage välja dialoog **M17**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

5 min

Laulge koos **M13**.

5 min

Mittekeelse pausi mängimine

15 min

Mängige sõna loomise mängu. Jagage järgmiste morfeemidega kaardid **M18** (**amik**, **ge**, **mal**, **o**, **j**, **patr**, **instru**, **ist**, **facil**, **a**, **lingv**, **lernant**) ja selgitage mängureegleid. Õpilased peavad kokku panema morfeemid ja välja selgitama, millistel sõnadel on mõte. Seejärel tõlgivad nad sõnad oma keelde.

Õpilased loovad selliseid sõnu:

malamiko, **malamikinoj**, **gemalamikoj**, **gepatroj**, **patrinoj**, **instruistoj**, **malfacilaj**, **gelingvistoj**, **malbelaj**, **gelernantoj**

5 min

Mängi akustaiivi õpetavat mängu: **Kion vi havas?**

Otsustage, milline õpilane mängu alustab, ja andke talle pall. Seejärel küsige: "Kion vi havas?" Õpilane vastab: "Mi havas pilkon." Seejärel valib see õpilane kellegi teise ja küsib: "Kion vi havas?" Teine võtab palli ja vastab: "Mi havas pilkon.". Seejärel küsib ta kolmandalt õpilaselt: "Kion mi havas? Kion vi havas?" vastused peaksid alati olema: "Vi havas pilkon. Mi havas pilkon."

M16 La amikino de Marko

Marko havas amikino. Ŝia nomo estas Ana. Ŝi estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas geamikoj. Ana venis al la hejmo de Marko.

Marko Bonvolu eniri, amikino.

Ana Saluton Marko. Kion vi faras?

Marko Saluton. Mi legis, sed nun mi volas paroli kun vi.

Ana Ĉu vi havas bonan libron?

Marko Jes, mi havas. Mi ŝatas legi nur bonajn librojn. Ĉu vi volas trinki kafon?

Ana Jes. Ĉu viaj gepatroj kaj gefratoj estas en via hejmo?

Marko Ne. Jen la kafo, ĝi estas ankoraŭ varma. Mi nun kuiris ĝin.

Ana Dankon. Mi povas trinki ankaŭ malvarman kafon.

Marko Marko rigardis la belajn okulojn de Ana. Mi vidas, ke li amas ŝin.

M17 Dialogo

Petro Ĉu vi povas vidi min? Mi ne estas en la ĉambro.

Ana Jes, mi povas vidi vin. Vi nun eniris.

Petro Kion vi vidas?

Ana Vi havas monon? Kiu mono ĝi estas?

Petro Mi havas japanan monon. Kion vi ŝatas?

Ana Mi ŝatas trinki kafon kaj paroli kun vi.

Petro Nun ni trinkas malvarman kafon. Varman mi ne havas.

Ana Jes. Ĉu vi kuiris ĝin?

Petro Ne. Mia patrino kuiris la kafon. Ĉu vi povas respondi al mia demando?

Ana Kiu demando?

Petro Kiun vi amas?

Ana Mi ne volas diri.

amik

ge

mal

o

j

patr

instru

ist

facil

a

lingv

lernant

M19 Kodutöö

Sisestage sõnad ühega järgmistest sõnadest: trinki 3x, librojn 2x, ŝi, vi, paroli, ŝatas, libron, amikinon, legis, volas.

Marko havas _____. Ŝia nomo estas Ana. _____ estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas _____.

Ana venis al la hejmo de Marko.

– Bonvolu eniri, amikino.

– Saluton Marko. Kion _____ faras?

Saluton. Mi _____, sed nun mi _____ paroli kun vi.

Ĉu vi havas bonan libron?

Jes, mi havas. Mi _____ legi nur bonajn _____. Ĉu vi volas _____ kafon?

Ĉu vi ne volas legi grandan _____? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas _____? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi _____ havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi _____. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas _____?

Looge laused arvuti abil. Looge iga päev 5 lauset; tõlkige need ja kirjutage üles, kui need on õiged

▼ Plokk 9 (seansid 17-18)

Õppe-eesmärgid

- korrake ja õppige uusi sõnu
- looge mineviku- ja olevikuvormis lauseid akusatiivis ja modaalverbidena
- tugevdage arusaamist eesliitest **MAL-**

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks, pall, Värvilised sõnakaardid

Töötlemine

- Helid **5, 7**
- Dialoogi **M21** koopiad
- Ümbrikutes trükitud ja kärbitud värvilised kaardid **M20**
- Arvuti(d)
- Üksuse **M22** koopiad

Uued sõnad

kia = milline

Slovakio = Slovakkia

---

simpatia = sümpaatia

centro = keskus

---

restoracio = restoran

Õppekava

---

20 min Naaske teksti **M16** juurde ja kuulake heli **5**.

Lugege ja tõlkige koos. Paluge õpilastel igaühel lugeda 2 lauset ja need uuesti tõlkida. Kui nad jõuavad teksti lõppu, alustavad nad uuesti, kuid seekord ilma tõlketa. Õpetaja aitab ainult õige häälduse ja vajadusel ka tõlkimisega

Rääkige uuesti grammatika mõistetest: **povi**, **ke**, **mal-** ja **ge-**. Pange tähele, et mineviku verbide lõpp on **-is**.

---

5 min Mittekeelse pausi mängimine

---

20 min Mängige 5 ümbrikus olevate värviliste sõnakaartidega. Looge 3-st õpilasest koosnevad rühmad ja andke igale komplektile ümbrikud tähega **M20**. Paluge rühmadel koos luua 5 sõnaga laused. Sõnad peavad olema järgmises järjekorras:

- Sõnad punases ümbrikus
- Sõnad rohelises ümbrikus
- Sõnad sinises ümbrikus
- Sõnad pruunist ümbrikust
- Sõnad kollases ümbrikus

Sõnad tuleks ümbrikest võtta juhuslikult. Eesmärk on välja selgitada, millised laused omavad mõtet ja kirjutada need vihikusse. Võite teha konkursi: võidab rühm, kes loob ja tõlgib kõige rohkem lauseid. Nad saavad nii palju punkte kui palju on sisukaid laused.

Värvilised sõnakaardid ümbrikes 5:

- Punased sõnad **amiko**, **libro**, **lernanto**, **sportisto**, **patro**, **patrino**, **instruisto**, **instruistino**, **hejmo**, **domo**, **kafo**, **mono**, **frato**, **fratino**, **okulo**, **mi**, **vi**, **li**, **ŝi**, **ĝi**
- Rohelised sõnad **povas**, **volas**, **povis**, **volis**, **devas**, **devis**, **ŝatas**, **ŝatis**
- Sinised sõnad **instrui**, **lerni**, **skribi**, **demandi**, **fari**, **havi**, **kui**, **legi**, **rigardi**, **trinki**, **vidi**
- Pruunid sõnad: **belan**, **bonan**, **facilan**, **grandan**, **junan**, **novan**, **malbonan**, **malbelan**, **malfacilan**, **malgrandan**, **maljunan**, **malnovan**, **varman**, **malvarman**, **mian**, **vian**, **lian**, **ŝian**, **ĝian**
- Kollased sõnad **amikon**, **libron**, **lernanton**, **sportiston**, **patron**, **patrinon**, **instruiston**, **instruistinon**, **hejmon**, **domon**, **kafon**, **monon**, **fraton**, **fratinon**, **okulon**, **min**, **vin**, **lin**, **ŝin**, **ĝin**

Näited:

- **Amiko volas LERNI novan lingvon.**
  - **Hejmo devas SKRIBI bonan kafon.**
-

5 min Paus

---

15 min Jagage välja dialoog**M21**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

---

5 min Laulge koos **M13**.

---

5 min Mittekeelse pausi mängimine

---

20 min Jagage harjutust **M22**. Paluge õpilastel tõlkida sõnad esperanto keelde ja kirjutada ka vastupidise tähendusega sõnad.

---

amiko

libro

lernanto

sportisto

patro

patrino

instruisto

instruistino

hejmo

domo

kafo

mono

frato

fratino

okulo

mi

vi

li

ŝi

ĝi

povas

volas

povis

volis

devas

devis

ŝatas

ŝatis

instrui

lerni

skribi

demandi

fari

havi

kuri

legi

rigardi

trinki

vidi

belan

bonan

facilan

grandan

junan

novan

malbonan

malbelan

malfacilan

malgrandan

maljunan

malnovan

varman

malvarman

mian

vian

lian

ŝian

ĝian

amikon

libron

lernanton

sportiston

patron

patrinon

instruiston

instruistinon

hejmon

domon

kafon

monon

fraton

fratinon

okulon

min

vin

lin

ŝin

ĝin

M21 Dialogo

- Petro** Kiaj estas viaj novaj geamikoj, Ana?
- Ana** Junaj kaj simpatiaj. Ili havas ankaŭ belajn okulojn.
- Petro** Ĉu vi parolis kun ili pri viaj gefratoj kaj gepatroj?
- Ana** Mi ne povis. Miaj gepatroj estis en la ĉambro.
- Petro** Ĉu la geamikoj havas monon?
- Ana** Ili havas. Kun kiuj viaj geamikoj vi sidis en restoracio?
- Petro** Kun novaj geamikoj, kiuj venis de Slovakio.
- Ana** Ho, Ĉu ili venis en aŭto?
- Petro** Jes. Nun ili estas en hotelo kaj manĝas.
- Ana** Kion ili ŝatas vidi?
- Petro** La centron de Zagrebo.

M22 Harjutus

Tõlgi omadussõnad esperanto keelde ja kirjuta vastupidine tähendus.

	Tõlge	Halb tähendus
lihtne		
hea		
noor		
soe		
ilus		
uus		
suur		

M23 Kodutöö

Looge laused arvuti abil. Looge iga päev 5 lauset; tõlkige need ja kirjutage üles, kui need on õiged

▼ Plokk 10 (seansid 19-20)

Õppe-eesmärgid

- harjutada kõnet elulise olukorra simuleerimisel (visand)
- korrata sõnu ja õppida uusi

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks, pall, Värvilised sõnakaardid

Töötlemine

- Helid **8, 9**
- Üksuse **M24** koopiad
- Üksuse **M25** koopiad
- Ümbrikutes trükitud ja kärbitud värvilised kaardid **M20**

Uued sõnad

tempo = aeg

infano = laps

kune = koos

preni = võtma

matematiko = matemaatika

Õppekava

---

20 min Paluge õpilastel esitada lühike näidend. Looge 3 õpilasest koosnevad rühmad. Rühmades loevad ja tõlgivad õpilased kõigepealt näidendi **M241**. Etendus jätkub ka pärast pausi.

---

5 min Mittekeelse pausi mängimine

---

15 min Jätkake näidenditega. Moodustatud 3 õpilasest koosnevad rühmad mängivad seda üksteise järel.

---

5 min Sõna õppimiseks ja kordamiseks mängige Sõnapalli. Paluge õpilastel moodustada ring. Viska pall ühele õpilasele ja öelge emakeeles sõna, mille õpilased on esperanto keeles juba õppinud. Palliga õpilane tõlgib sõna esperanto keelde. Siis võib ta palli visata teisele õpilasele ja öelda sõna, mille too tõlgib esperantosse jne. Kui õpilane ei tea õiget sõna, siis ütleb õpetaja veel ühe sõna, kuni õpilane vastab õigesti. Siis saab ta palli visata.

---

10 min Paus

---

15 min Jagage välja dialoog**M25**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

---

5 min Laulge koos **M4**.

---

5 min Mittekeelse pausi mängimine

---

15 min

Mängige 5 ümbrikus olevate värviliste sõnakaartidega. Looge 3-st õpilasest koosnevad rühmad ja andke igale komplektile ümbrikud tähega **M20**. Paluge rühmadel koos luua 5 sõnaga laused. Sõnad peavad olema järgmises järjekorras:

- Sõnad punases ümbrikus
- Sõnad rohelises ümbrikus
- Sõnad sinises ümbrikus
- Sõnad pruunist ümbrikust
- Sõnad kollases ümbrikus

Sõnad tuleks ümbrikest võtta juhuslikult. Eesmärk on välja selgitada, millised laused omavad mõtet ja kirjutada need vihikusse. Võite teha konkursi: võidab rühm, kes loob ja tõlgib kõige rohkem lauseid. Nad saavad nii palju punkte kui palju on sisukaid laused.

Värvilised sõnakaardid ümbrikes 5:

- Punased sõnad **amiko, libro, lernanto, sportisto, patro, patrino, instruisto, instruistino, hejmo, domo, kafo, mono, frato, fratino, okulo, mi, vi, li, ŝi, ĝi**
- Rohelised sõnad **povas, volas, povis, volis, devas, devis, ŝatas, ŝatis**
- Sinised sõnad **instrui, lerni, skribi, demandi, fari, havi, kuiri, legi, rigardi, trinki, vidi**
- Pruunid sõnad: **belan, bonan, facilan, grandan, junan, novan, malbonan, malbelan, malfacilan, malgrandan, maljunan, malnovan, varman, malvarman, mian, vian, lian, ŝian, ĝian**
- Kollased sõnad **amikon, libron, lernanton, sportiston, patron, patrinon, instruiston, instruistinon, hejmon, domon, kafon, monon, fraton, fratinton, okulon, min, vin, lin, ŝin, ĝin**

Näited sellistest lausetest:

Amiko volas LERNI novan lingvon.

Hejmo devas SKRIBI bonan kafon.

---

5 min

Laulge koos **M13**.

Andke välja kodutööd

Mi ne volas manĝi**Patrino** (al infano)

Manĝu!

Infano Mi ne volas!**Patrino** Manĝu! Estu bona! Manĝu!**Infano** Mi ne volas manĝi. Mi ne volas esti bona.**Patrino** (al la patro)

Ĉu vi vidas? Li ne volas manĝi. Li ne volas esti bona.

Patro (al la patrino)

Jes. Mi vidas. Li diras ke li ne volas manĝi. Li diras ke li ne volas esti bona.

Patro (al la infano)

Ĉu vi volas manĝi? Ĉu vi volas esti bona? Vi devas manĝi. Vi devas esti bona.

Infano Ne, mi ne volas manĝi. Ne, mi ne volas esti bona.

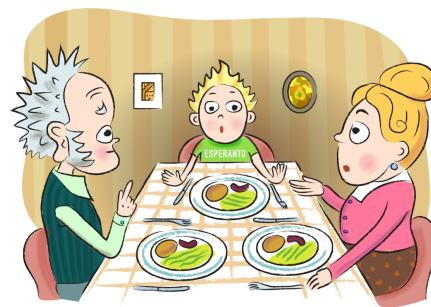
Mi ne devas manĝi. Mi ne devas esti bona. Kiu diras ke mi devas manĝi? Kiu diras ke mi devas esti bona?

Patrino Ĉu vi ne povas manĝi?**Infano** Mi povas. Mi ne volas. Mi povas manĝi. Mi ne volas manĝi. Mi povas esti bona. Mi ne volas esti bona. Mi povas diri, ke mi ne volas manĝi. Mi povas diri ke mi ne volas esti bona.**Patro** Vi ne povas diri, ke vi ne volas manĝi. Vi devas manĝi!**Infano** (elprenas libron, lernolibron de Esperanto)

Mi ne devas manĝi. Mi ne havas tempon. Mi lernas Esperanton.

Patro kaj patrino (kune)

Li ne havas tempon. Li lernas Esperanton.

M25 Dialogo

Petro Saluton, Ana. Ĉu vi havis bonan manĝon?

Ana Jes. Mia patrino kuiras bonajn manĝojn kaj mi ŝatas manĝi.

Petro Kion vi lernis, ĉu matematikon?

Ana Ne. Mi devis lerni pri lingvoj.

Petro Kian lernolibron pri lingvoj vi havas?

Ana Malbonan libron. Kaj vi, kion vi lernis?

Petro Matematikon mi volis lerni sed mi devis manĝi kaj ne lernis.

Ana Manĝi vi devas, sed ankaŭ lerni vi devas.

Petro Mi volas diri al vi, ke vi estas bela.

Ana Dankon.

M26 Kodutöö

Korrake ja õppige õppetunni 2 sõnu.